Lehen liburukia:
HERRI - SENDATZAILEAK

Herri sendatzaileak

Augusto AGUERRE, danatua, ezur zuzentzaile: *Ezkoze* Zuberoaren iparraldetik bizi. (Ik. mapa azpimarratuak)

Joanes CASENAVE "Harigile" Betharamdarra, sendabelar osakidetza esku sendagintza eta beste; *Santa Grazin* sortua. (IK. Basabürüan)

Jean INCHAUSPE "Landetxeberri", higinaut ospetsuaren ondokoa; Undüraintarra. *Undüraiñe* (ik. Pettiarrean).

berriemaile ta jakintsuei, goresmenak. Berak gabe gure kulturaren erro bat igartuko zen.

B.I. Itaunketa: Herri-sendagileei galdeketa:
(J. Casenave-kin antolatua, zehaztua)

Sendabelarrak

- Norekin ikasia?
- Zer erremedio edo erabilka (teknika)
- Gaitzen zerrenda:

I. LARRUA

- Larru minak

Zabalik
(zauri, zarramiko, urradura)
(arantz-elorri zistak)
(abereska zista eta ozka)
(ausigiak)
Inflamaziodun (sühartü)
(süharra
(gangrena edo üsia)
odoldun: (ubela edo odoluria)
legen ta legen beltza
Herpes (bukea, basasü)
Hazteria (Ezkabea)

- Ille (bilo)
  (tiña)
  (bursoiltzea)
  (urteminak)
- Izerdi
  (izertaraztekoak)
  (oin-izerdi)
- Zaldar (ütsülarrü)
- Panarizo (erheraki ta itzemin)
- Larru kiste (?)
  (marrüka)
  (kiskilli, katx)
  (baba..otso..mando)
- Uspelak (hazkordiñak)
- Erradürak
- Legen beltza
- Ezpain legortzea (iñhardüra)
- Larrü ejertzeko.

2. BEGIAK

(betarro)
(begi gorridüra)
(begi erredüra)
(begi zikin)

3. BEHARRIAK

(txistuz: Hüstüz eta burrunbaz)
(belarri-min: otitis)
(belarri zaldar)
(beharrondoela)

4. LOA

BURUKO MIN ETA BESTE
(sükarra, bürüko mina)
(Emazte minak: helgaitzak, odolpausü, erditzeko minak)
(Ura dolore erremedio?)

5. JANARIBIDEETAKO GAITZAK

- Ahoa
  (ahogozo txarra)
  (aheria)
  (hagiñetako miña)
  (zotina: sotena eta apürkoia)
  (eihera edo estomaka)
  (Sabela, erxeak: opets, goitika, larrüdüra edo ulzera; kolika, elkitze (beheitikoa) gogortze)
- Gibela
- Giltzürrinak
  (harria)
  (ezinhura)

- Xixariak (zizareak)
  (haurretan)
  (handietan: xixari soil: tatxa
- Lür jatea
- Goitika, goiti-urtikitze
- Izürrite

6. ARNASBIDEETAN (Hatsbideetan)
- Züntzürreko mina
- Eztül motak
- Asma (hatsnekea)
- Pneumonia (marrantza sühartü)

7. RHEUMA (Errematisma) eta hezur gaitzak.
- Artrosia
- Kolesterol eta azido uriko.
- Ezürgiltz minak
- Ezür anbüratü
- Zain tiratu (zainhauzi)
- Ezür hautsea
- Ankamina (ziatika)
- Torticolis (lepoko min)
- Burtxoratzea (Bürüngürü)

8. AHULEZIAK
- Haur hebain (haur opatü)
- Ahültarzüna (astenia)
- Anorexia (gosegabea)
- Anemia (odol-ahülezia)
- Tentsioa (odol tinkaldia)
- Arteriosclerosis (odolzain-gogordüra)
- Odolaren lagüngoa zaurien sendotzeko
  (odol ixurtze)
  (odol emate)
  (zain ebagitze)
- Barizak (zainodoluri)

9. Ekai zitalak: POZOAK.

10. SENDAGAITZAK-
- Tuberkulosi (probeniste)
- Tetanosa
- Miopatiak (Giharre-minak)
- Entelegü gabekoak
- Minbizia
- H.I.E.S.a (SIDA)
- Itsuak (ütsüak)
- Elbarrituak (paralisiak)

E. Denentzat bizi gora beherak
- Zure izen ta deiturak.
- Non, noiz jaioa?
- Gaitz haundirik izan dutenez haurtzaroan.
- Ikasketak non ta zer mailetaraino.
- Soldadoka, guda, non, noiz? (gizonei noski)
- Eüskal herritik kanpo bizitu al zara? Lan egin al duzu.
- Ezkondu al ziñen? Haurrik eduki?
- Zer lanpide izan duzu, eta daukazu.
- Zure ogipideak sendakuntzarekin zerbait ikusteko baldin badu, (non, noiz ikasia)
  (zenbat urteez jarraitu)
  (zer deritzaizu hortaz)
- Zure ogipidea ez den ezkero, zeinekin ikasi zenituen etxean eta zuretzat, lehen pausu batean, erabiltzn dituzun sendabideak.
  (gurasoekin (etxenkoekin)
  (auzoekin (aizoekin)
  (lagunekin)
  (lantegian, bulegoan, kirol talde batean)
  (Gurutze Gorriko ikasketeetan.)
  (Suhiltzailea zarelako)
  (zure gurasoak sendagileak ote ziren, ote dira?)
  (liburuak irakurriz?)
  (beste molde batean?)
- Zer arrakasta zenuen, eta ere daukazu?
- Zer harreman daukazu beste sendatzaile motekin?

F. Jendeen eritzia
- Emakume/gizon
- Gazte/arteko helduak/zaharrak
- Sendagile ezagunak
- "Herri-sendagileak"
- Nekazari/eskulangile/saltzaile/baserrian
- langille/saltzaile/eskolatua, hirian.

Zer diote jendeek? Berek erabiltzen ote dute? Noiz erabiltzen dute, ofiziala baino lehen ala haren ondotik? Ofizialak porrot egin ondoren? Berek pratikatzen al dute edo herri sendagileari eskatzen? Nola ikusten dute medikuntza eztien geroa, orain bezala baztertuxea? Seguroaren barrenean onartua (akupuntura, hidroterapia, eta homeopatiaren antzan) ala aske ta ez debekatua, praktika batzuen moduan? Ikusi al dute aldakuntzarik beren etxean, beren herrian medikuntza ezti horien kasuetan?

G. Jakintzak, ezti medikuntzaz zer dion

Legez Onartutakoak eta zergatik.

Legez Bazter utzitakoak eta zein herritan, zergatik?

Sendabide eta osasunbide guztientzat -legetik kanponolako iritzia dagoen, pratikatzaileen artean eta jakintza-hutsezko ikerlarien artean.